

DE GEMEENTE SCHEPDAAL

Grenzend aan Itterbeek, Sint-Martens-Bodegem, Ternat, Wambeek, Sint-Martens-Lennik en Vlezenbeek, en gelegen op een 90 m hoge heuvelkam, die de Zenne- en Dendervallei scheidt, strekt Schepdaal zich uit over een oppervlakte van 891 ha, 12 km ten westen van Brussel. De bevolking stijgt voortdurend en bereikte op 31 december 1974 reeds 3.914 inwoners.

De oprichting van de gemeente bij Koninklijk Besluit, uitgaande van Willem I der Nederlanden, dagtekent van 15 november 1827. Vóór de toekenning van dit autonoom statuut maakte Schepdaal, zowel op kerkelijk als op administratief gebied, deel uit van Sint-Martens-Lennik. De huidige gemeentenaam vinden we echter reeds vroeger terug in de geschriften daterend van 1408, zij het dan onder een ietwat andere vorm: „Scepdale”. De etymologische verklaring van deze naam is vrij eenvoudig, „lager gelegen plaats waar men water kon scheppen”.

Sinds oudsher werd er in een kapel het H. Kruis aanbeden en vereerd. Tussen 1573 en 1597 fungeerde Joannes van Malder, geboren te Sint-Pieters-Leeuw, er als celebrant. Als doctor in de godsgelerdheid was hij als professor verbonden aan de Leuvense Alma Mater, later werd hij bisschop van Antwerpen. In 1785 richtten de inwoners van Schepdaal, Goudveerdegem, Zibbeek en Zierebeek een bede tot de kardinaal waarin zij aandrongen op een residerend priester. Op 12 januari 1788 werd de kapel dan bevorderd tot hulpkerk. De parochiale scheiding tussen Sint-Martens-Lennik en Schepdaal werd voltrokken op 28 juli 1803. Vier jaar later, in 1807, werd de parochie Schepdaal echter opnieuw afgeschaft, om uiteindelijk pas in 1842 definitief een zelfstandige parochiale entiteit te vormen. Tot de opbouw van de huidige kerk werd beslist op de kerkraad van 3 januari 1836. De plannen, opgemaakt door de heer Spaak, werden op 16 november 1839 goedgekeurd en op 12 september 1853 werd op verzoek van pastoor Wuyts, de nieuwe kerk, toegewijd aan de H. Rumoldus, ingezegend.

De gemeente zoals zij heden bestaat telt verschillende gehuchten. Inzake het gehucht Zierebeek bv. worden zeer oude geschriften gevonden. Zo stelt men vast dat in het midden van de 12e eeuw de Heren Guillaume en Henri de Sirenbeke aan de abdij van Affligem een perceel land verkochten en het daarna terugnamen wat aanleg gaf tot een geschil (1172). De heren van Wesemael die te Zierebeek veel landerijen bezaten, waren gemachtigd talrijke rechten te heffen. Hun goederen werden gekocht door Everaert 't Serclaes (Schepenbrief van 9 mei 1381) maar bleven de naam dragen „Wesemaels laethof”. Aan deze landheer zijn pachters werd op 6 augustus 1457 door Filips De Goede een zegel toegekend op verzoek van Everaert, kleinzoon van Everaert 't Serclaes. De zegel, genoemd: „Zegel der Laethen van Zierebeke” diende aangebracht te worden op de vonnissen, akkoorden en alle andere akten, gesloten te „Sirenbeke”.

In 1497 kochten de heren van Gaasbeek „Sirenbeke”. In 1600 kwamen de bezittingen in handen van de heer Theodoor de Fourneau, gezegd Kruikenborgh. Vermeldenswaardig is nog dat in 1696 de bewoners van Zierebeek hun beklag maakten over de veel te zware lasten die hen werden opgelegd.

Een bijzondere plaats in de gemeente wordt ingenomen door Sint-Gertrudis-Pede, gehucht gelegen in de schilderachtige Pedevallei en beschikkend over een eigen kerk, toegewijd aan de H. Gertrudis.

Vermeldenswaardig is de oorsprong van de benaming van dit gehucht. Volgens de legende bleef de koets van St. Geertrui, abdis van Nijvel, op een van haar tochten door de streek, steken in de modder. Ondanks de zes voorgespannen paarden kreeg men de koets niet meer op gang en derhalve diende de H. Geertrui haar tocht te voet, „pede” in het latijn, voort te zetten. Reeds op 3 juli 1380 werd in de Pedevallei een kapelanij gesticht door Willem van Moorsel gewijd aan St. Geertrui. In 1456 werd een tweede kapel ingezegend door de hulpbisschop van Kamerijk. De kerk van Pede werd in 1798 volledig verwoest door de Sansculotten maar onmiddellijk daarop werd de kerk herbouwd door pastoor Bens.

Uit Pede stamt eveneens de familie Pede, die veel eerbiedwaardigheidsbekleders voortbracht zowel op burgerlijk als kerkelijk gebied. In 1392 verkocht Arnold, zoon van Willem van Pede, aan Sweder van Abconde : een boerderij, gelegen recht over deze van Henri, zoon van ridder Henri Hesdoren ; een bergje met erop en errond woningen, een watermolen, een grote vijver, genoemd de „Molen Viver”, meerdere vijvers te „Cottem”, gronden weiden en moerassen (schepenbrief van Lennik 8 september 1392, en schepenbrief van Brussel 9 september 1392). (Vermeldenswaard en toegejuicht mag worden dat voormelde molen en vijver zeer waarschijnlijk zullen geklasseerd worden evenals de hoeve).

Zonder een incident in de senaat, had Pede einde vorige eeuw een afzonderlijke gemeente gevormd. Na de debatten in de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd het voorstel goedgekeurd met 67 tegen 27 stemmen op 19 mei 1893. Tijdens de behandeling in de Senaat werd het ontwerp op 27 juni 1893 uitgesteld op vraag van de heer Burlet welk gedeelte van de gemeente zou ressorteren onder het kanton Lennik en welk onder het kanton Anderlecht.

In 1922 werd het ontwerp om Pede uit te roepen tot autonome gemeente, opnieuw van onder het stof gehaald doch definitief verworpen.

Schepdaal wordt doorkliefd door een zeer drukke verkeersader, de Steenweg op Ninove. Deze rijksweg diende rechtlijnig te zijn. Er werd echter op hetzelfde ogenblik met de werken gestart te Ninove en te Brussel. In het gehucht Goudveerdegem, middelpunt tussen Brussel en Ninove, stelden de vaklui vast dat zij enigszins verkeerd vertrokken waren, wat het ontstaan van de kromming gaf.

Ondanks de oorzaak van te veel verkeersongevallen was de aanwezigheid van deze steenweg een grote stimulans voor de plaatselijke bevolking. Ninove en de hoofdstad waren immers zeer gemakkelijk te bereiken. Vóór het einde van de XIXe eeuw was er reeds een regelmatige tramlijn Brussel-Ninove en in 1888 werd een stapelplaats opgericht, Schepdaal-Station. Sinds Pinksteren 1962 wordt het als trammuseum voor de bevolking en de toeristen opengesteld.

Schepdaal is van een zuiver agrarische gemeente momenteel uitgegroeid tot een landelijke residentiële woonplaats waar velen het aangenaam vinden om wonen ; de uitstekende ligging op de verkeersader Brussel-Ninove, en het typisch pajottenlands heuvellandschap maken dat deze gemeente een meer dan gewone aantrekkingskracht uitoefent op eventuele kandidaatbouwers. Met haar gekende gueuzebrouwerijen, haar ontelbare landelijke café's, haar rijk sociaal en cultureel verenigingsleven en haar dynamisch bestuur wordt Schepdaal als voorbeeld gesteld van een middelgrote gemeente met een bloeiend zelfstandig karakter.

Deze gegevens werden verzameld en opgesteld door
Raadslid M. Appelmans.